

Boekbesprekingen

De smalbladige Fonteinkruidsoorten in Nederland, herkenning en oecologie.

R.J. van Wijk en P.J.M. Verbeek. Wetenschappelijke Mededeling KNNV nr. 177, 1986, 37 blz., afbn., lit. opg., reg., prijs: KNNV-leden f 10,—, niet-leden f 12,50 (incl. verzendkosten). Te betalen door overschrijving van het juiste bedrag onder vermelding van datgene wat verlangd wordt op giro 13028 t.n.v. Bureau KNNV, Burg. Hoogenboomlaan 24, 1718 BJ Hoogwoud.

Binnen de al niet zo populaire waterplanten vormen de smalbladige Fonteinkruiden een groep die door zijn volledig ondergedoken groeiwijze weinig aandacht trekt, terwijl hij ook nog voor veel floristen determinatie-moeilijkheden oplevert. Het onderhavige boekje is in de eerste plaats bedoeld als determinatiewerk voor levende planten aan de hand van vegetatieve kenmerken. Voor generatieve kenmerken (bij vruchtdragende planten) wordt, op een enkele uitzondering na, verwezen naar Zannichellia die hier als twee verschillende soorten worden opgevat. Daarbij zijn merkwaardigerwijs enkele andere soorten met smalle bladen die ook wel onder water groeien, niet opgenomen zoals Naaldwaterbies (*Elocharis acicularis*), Knolrus (*Juncus bulbosus*) en Pilvaren (*Pilularia globulifera*). Overigens kan men ook met de Flora van Nederland de smalbladige Fonteinkruiden aan de hand van vegetatieve kenmerken op naam brengen, maar deze KNNV-mededeling geeft meer vegetatieve kenmerken, aanzienlijk betere tekeningen op groot formaat en de terminologie wordt helder uitgelegd, zowel in hoofdstuk 3 - dat de bouw van een smalbladig Fonteinkruid behandelt -, als in hoofdstuk 4 - dat de determinatietabel en de afbeeldingen van de soorten bevat. Hoofdstuk 5 gaat over vegetatieve overleving, maar dit is vrijwel beperkt tot de vegetatieve overleving van het Schedelfonteinkruid (*Potamogeton pectinatus*). Over de andere soorten is in dit opzicht weinig tot niets bekend. Hoofdstuk 6 tenslotte behandelt verspreiding, oecologie en beheer. Dit hoofdstuk put in belangrijke mate uit recent onderzoek uitgevoerd aan de afdeling Aquatische Oecologie (K.U. Nijmegen). Met name het onderdeel oecologie, waarbij veel aandacht is voor de koolzuurhuishouding van wateren zal voor veel lezers nieuw zijn. Een handig boekje dus dat hopelijk aan deze groep van waterplanten meer bekendheid zal verschaffen. Jammer is wel dat de Nederlandse namen van de soorten nauwelijks gebruikt worden; de beoogde

"popularisering" zou daarbij gebaat zijn geweest. Mogen we binnenkort iets dergelijks over de breedbladige Fonteinkruiden tegemoet zien?

J. Cortenraad

Botanische termen in Engels, Duits en Frans

Contactcommissie voor floristiek en vegetatiekunde. Hoogwoud Kon. Ned. Natuurhist. Vereniging, 1986. 21 blz. Wetenschappelijke Mededeling K.N.N.V. nr. 166a. Prijs (incl. verzendkosten): leden f 7,—, niet-leden f 9,—. Besteladres: Bureau K.N.N.V., Burg. Hoogenboomlaan 24, 1718 BJ Hoogwoud, girorekening 13028.

Onlangs verscheen in de bekende reeks Wetenschappelijke Mededelingen van de K.N.N.V. nr. 166a, een Engels-, Duits- en Franstalige lijst van botanische termen t.b.v. het determineren van planten. Het betreft hier een aanvulling op de eerder in deze reeks verschenen "Botanische termenlijst" (Wetensch. Meded. nr. 166; februari 1985) waarin vrijwel alle botanische termen verklaard worden die men bij het determineren m.b.v. een Nederlandstalige flora tegen kan komen. De nu verschenen W.M. 166a bevat alfabetische lijsten van veel-voorkomende botanische termen (determinatie-kenmerken) in de Engelse, Duitse en Franse taal waarin verwezen wordt naar een eveneens in deze publikatie opgenomen Nederlandstalige lijst. Deze lijst verwijst op haar beurt weer naar W.M. 166 waarin de (vertaalde) termen verklaard worden.

De auteurs zijn erin geslaagd een uitgebreide en overzichtelijke viertalige lijst samen te stellen. Voor de neutrale florist, die zich de moeite getroost om naast de Nederlandstalige flora's ook anderstalige buitenlandse flora's te raadplegen, is het ontbreken van een dergelijk "botanisch woordenboekje" soms een ernstig gemis. De nu verschenen lijst zal dan ook zeker aan een grote behoefte voldoen en vormt in combinatie met W.M. 166 een prima naslagwerkje bij het gebruik van Engelse, Duitse en Franse flora's. Voor België, Luxemburg, Noord-Frankrijk en het westelijk deel van de Eifel beschikken we weliswaar al over een uitstekende Nederlandstalige flora, toch is men ook binnen die gebieden wel eens op andere (Duitse) flora's aangewezen als het gaat om "twijfelgevallen" bij moeilijk determineerbare taxa. Bij het vergelijken van de kenmerken zoals omschreven in de verschillende flora's, is zo'n meertalige lijst bijna onontbeerlijk.

In het bijzonder voor de in en rond Zuid-Limburg actieve Nederlandse floristen, maar ook voor on-

ze Nederlandstalige zuiderburen, kan deze publikatie een welkom hulpmiddel zijn aangezien hier naast de beide Nederlandstalige flora's ook regelmatig Duitse flora's zoals "Schmeil-Fitschen", "Garcke" en "Rothmaier", geraadpleegd worden. Met name tijdens buitenlandse excursies/vakanties zal deze meertalige lijst zijn diensten kunnen bewijzen. Met het oog op dergelijke excursies onderstreep ik de grote belangstelling van de samenstellers voor lijsten in andere talen, waarbij dan in eerste instantie gedacht moet worden aan Italiaans (voor de Zuid-Europese/Mediterrane flora, i.h.b. die van Italië e.o., bestaat er nl. een zeer gedegen flora: het 3-delige standaardwerk "Flora d'Italia" van S. Pignatti). Daarnaast zou ook een lijst in het Noors — voor de Scandinavische landen is de goed geïllustreerde "Norsk och Svensk Flora" van J. Lid nl. zeer geschikt — wenselijk zijn.

Toch ook een enkele kritische opmerking bij deze lijst. Hoewel niet direkt voor determinatie noodzakelijk zou de opname van veel-voorkomende oecologische/vegetatiekundige termen waaronder biotoop-aanduidingen, deze lijst zeker nog interessanter en bovendien vollediger maken. Te denken valt daarbij o.a. aan Duitse termen als "Triften", "Geröllhalden", "Abwitterungs-Halden", "Quellfluren", "Lägerfluren", "Hochstaudenfluren", "Feinerdestauer", "Schuttkriecher", "Humusbilder", "Steppenhänge", "Magerassen", het verschil tussen "Trocken-", "Fett-" en "Magerwiesen" etc.

De tussen haakjes geplaatste letters n, m en f in de Duitse en Franse lijst slaan op het grammatisch geslacht: n = onzijdig (neutrale, neutre), m = mannelijk (maskulin, masculin) en f = vrouwelijk (feminin, féminin).

Een ander punt van kritiek betreft het formaat van de publikatie. Aangezien deze viertalige lijst altijd in combinatie met een flora, veelal in het veld, gebruikt zal worden, zou het gangbare standaard W.M.-formaat in dit geval daaraan aangepast kunnen worden. Als voorbeeld zou dan het handzamere veldgids-formaat van de Flora van Nederland kunnen dienen.

De combinatie van deze W.M. 166a met W.M. 166 tot één boekwerkje (vertaling en verklaring in één) — hetgeen oorspronkelijk ook de bedoeling is geweest — en dan op "zakformaat", is wellicht iets om bij een tweede druk te overwegen. Bovendien kan dan die Nederlandstalige lijst in W.M. 166a vervallen hetgeen onnodig extra opzoekwerk bespaart wat weer ten goede komt aan het gebruik.

Maar ondanks deze kritische kanttekeningen kan iedere beginnende en gevorderde florist die zich serieus met het determineren van wilde planten bezig houdt, worden aangeraden deze gedegen viertalige termenlijst aan te schaffen.

B.G. Graatsma